

Горнєєв В.І.

магістрант

Череп А.В.

доктор економічних наук, професор
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна

РИЗИК-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

Так склалося вже традиційно, що кредитні ризики в сукупності банківських ризиків справляють на банки України чи не найбільш негативний вплив, адже кредитний портфель у структурі їхніх активів має найбільшу питому вагу за низької якості цих активів через проблемну та безнадійну заборгованість клієнтів перед кредиторами. Сьогодні, коли українська економіка ще не оговталася від наслідків коронакризи, зазнає надзвичайного руйнівного та систематичного впливу, спричиненого російсько-українською війною, коли підступний ворог безжально руйнує все в Україні, важливо розробляти відповідні підходи до дієвого управління банківським кредитним ризиком як на рівні окремих банків, так і на рівні регулятора банківської системи України.

В чинному законодавстві України кредитний ризик банку визначено як ймовірність отримання збитків або виникнення додаткових втрат, або ж недоотримання планових доходів через невиконання боржником узятих на себе зобов'язань відповідно до умов кредитного договору. Отже кредитний ризик виникає за всіма активними операціями банків, крім його боргових цінних паперів, а також інших фінансових інструментів банку [2].

Варто зазначити, що чинним Положенням про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах визначена необхідність створення кожним банком, кожною банківською групою дієвої системи управління кредитними ризиками, що здатна забезпечити виявлення, вимірювання, моніторинг, звітування, контроль та пом'якшення кредитних ризиків як на індивідуальних, так і на портфельних засадах. Кредитні ризики банку охоплюють зокрема: ризик країни, трансфертний ризик, ризик контрагента, а також ризик інвестицій у дочірні компанії банку [4].

Кожен банк України має визначати кількісні показники ризик-апетиту до кредитних ризиків, а саме: максимальне зростання обсягу кредитного портфеля у процентах до його величини на початок відповідного року; максимальний обсяг кредитної заборгованості за одним боржником або групою пов'язаних контрагентів у процентах до загального обсягу кредитного портфеля та банківського регулятивного капіталу; максимальний обсяг галузевої та географічної концентрації кредитного портфеля у процентах до загального обсягу кредитного портфеля (конкретний список напрямів економічної діяльності та географічних регіонів визначається окремими банками на рівні поглибленої деталізації відповідно до їхніх бізнес-моделей); максимальний обсяг кредитного портфеля за кожним кредитним продуктом у процентах (визначений

перелік цих продуктів формується банками згідно з їхніми бізнес-моделями) до загального обсягу кредитних портфелів; граничний обсяг неробочих активів у процентах до кожного виду активів чи банківських продуктів [3].

Банківський підрозділ із управління ризиками має формувати й використовувати систему внутрішньої оцінки кредитних ризиків, моніторити результати такого оцінювання із значеннями кредитних ризиків. Банки України вимірюють ризик концентрації якнайменше у розрізі: розміру заборгованості за боржниками і групами пов'язаних контрагентів; термінів до погашення банківського кредиту; конкретних кредитних продуктів, які пропонують банки; певних географічних регіонів; напрямів економічної діяльності; способів забезпечення за банківськими кредитами [1].

Нині Національний банк України вже запровадив сучасні підходи до оцінювання кредитних ризиків за спеціалізованими видами банківського кредитування, так до цих спеціальних кредитів належать проєктне фінансування, також об'єктне та фінансування спорудження чи придбання нерухомого майна, що здатне генерувати дохід інвестору. Були оновлені регуляторні вимоги, що розвивають підходи до оцінювання кредитів під інвестиційні проєкти та кредитоспроможності. Також оновлена відповідна методологія, що відповідає зараз міжнародним принципам і рекомендаціям Базельського комітету з банківського нагляду, чинним вимогам європейського законодавства, базується на підходах міжнародних рейтингових агентств, аналізові статистичних даних про функціонування банків України.

В умовах збройної агресії проти України банкам необхідно орієнтуватися на нові ризик-орієнтовані підходи до управління кредитним портфелем, адже Національний банк України створив для цього необхідне регуляторне середовище, спрямовує свою подальшу діяльність на відповідність чинним рекомендаціям Базельського комітету з банківського нагляду. З огляду на всі ці аргументи, є підстави стверджувати, що тема магістерської кваліфікаційної роботи, особливо в умовах російсько-української війни, є надзвичайно актуальною, порушуючи та вирішуючи низку важливих питань управління банківським кредитним ризиком.

Література:

1. Белікова Т. В., Пушкіна М. С. Методи аналізу якості кредитного портфеля банку. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 4/1. С. 35–40.
2. Марченко О. В., Петрикiва О. С., Коробко К. О. Мінімізація кредитного ризику та підвищення якості кредитного портфеля банку. *Бізнес Інформ*. 2022. № 11. С. 205–210.
3. Пашков А. І. Оцінка якості кредитного портфеля. *Фінансовий простір*. 2019. № 2 (18). С. 14–21.
4. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах : Постанова Правління НБУ від 11.06.2018 р. № 64. Дата оновлення: 04.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text> (дата звернення: 26.10.2023).